

Голас Радзімы

№ 52 (1830)
29 снежня 1983 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

З НОВЫМ ГОДАМ!

Фота І. САВОСІНАЙ.

Гэтыя восем інтэрв'ю мы правялі ў мінулую суботу на вуліцах перадсвяточнага Мінска. Людзей не выбіралі, Вырашылі, што будзем распытваць прыкладна кожнага са тага чалавека, які сустрэнецца нам па дарозе. Прасілі адказаць толькі на два пытанні: «Чым вам запомніўся год 1983! Што чакаеце ад года наступнага!»

ІНТЭРВ'Ю ПЕРШАЕ

Алег ЯФРЭМЕНКА,
рабочы Мінскага
вытворчага аб'яднання
«Будмаш».

— Чым запомніўся год? Тут адным словам не адкажаш. Год жа пражылі! Не дзень, не тыдзень, а цэлы год! Усяго было. Але вас, напэўна, цікавіць самае значнае?

— Менавіта так.
— Што ж, тады самае значнае тое, што прынесла ў нашу сям'ю вялікую радасць. Гэта — нараджэнне сына. У сакавіку 1983 года ў нас нарадзіўся Паўлік. Назвалі хлопца так у гонар дзеда. Цяпер ён ужо сам спрабуе хадзіць. Праўда, гэтыя спробы часта заканчваюцца няўдамі. Але нічога, галоўнае, што сын расце здаровы, не хварэе...

Сёлета ў нас адбылася яшчэ адна прыемная падзея. Калі нарадзіўся сын і чатыром нам стала цеснавата ў старой кватэры, гарадскі Савет выдзеліў новую — трохкамерную, сучаснай планіроўкі ў адным з самых прыгожых раёнаў Мінска. Адным словам, наша сям'я цалкам задаволена восемдзятка трыццаці гадамі. Нічога благага ён нам не прынес. Думаю, не пакрыўдзіць і год наступны. А ўво-

гуле, тут усё залежыць ад цябе самога. Бо не бывае гадоў шчаслівых і нешчаслівых. Гэта сам чалавек робіць іх такімі.

— А што такое, па-вашаму, шчасце?

— Мне здаецца, што чалавек, якому раніцай хочацца ісці на працу, а ўвечары — вяртацца дадому, можа лічыць сябе шчаслівым.

ПАСЁЛАК БЕЛАРУСКІ Ў ЦЭНТРЫ СІБІРЫ

УДАЛЕЧЫНІ АД РОДНАГА ПАРОГА

Лічыцца, што Новы год — свята дамашняе. Але для гэтых людзей, якіх паклікалі ў свет няходжаная дарогі, родным домам стаў невялікі кавалачак зямлі ў Заходняй Сібіры — буйнейшым нафтагазавым комплексе СССР, дзе працуюць зараз прадстаўнікі ўсіх

саюзных рэспублік. Тут, на берэзе Ваха, прытоку магутнай ракі Об, беларускія будаўнікі-дарожнікі ўзвялі пасёлак і пракладваюць дарогі да нафтавых радовішчаў... У навагоднюю ноч яны збяруцца разам, і першы іх тост, безумоўна, будзе за Беларусь.

ФЛАГ НАД ТАЙГОЙ

Доўга будзе ляцець верталёт над бяскрайняй тайгой, перш чым убачыш у ілюмінатары ніткі аўтадарог, дамы, людзей, флаг на высокай мачце. Цяжка паверыць зараз, што яшчэ зусім нядаўна гэты кавалачак зямлі нічым не вызначаўся на мясцовасці.

...Наднячоркам 14 кастрычніка 1980 года, пасля тыдня плавання, прычаліла да берага баржа. Рэдкая гарэлая тайга (мясціны гэтыя раней так і называлі — Гарэлікі), багністая глеба, невысокія пагоркі сушы, цішыня. Чатырнаццаць чалавек сышлі на бязлюдны бераг. З гэтага дня пачалася гісторыя пасёлка беларускіх будаўнікоў-дарожнікаў у Сібіры.

«Сотні гадоў тут, дзе мы зараз працуем, толькі ўсплёск рыбы ў вадзе, пастукванне дзятла ды рэдкае такаванне цецерука парушалі цішыню. Дрэвы, пражыўшы свой доўгі век, падалі адно на адно, абрасталі мохам і хмызамі, утвараючы непраходныя завалы. Ды й каму тут было хадзіць, акрамя мядзведзяў, ласёў, бурдункоў!..» — зрабіў у сваім дзённіку запіс першы летпісец пасёлка будаўнік Мікалай Корсак.

Сёння бетонная дарога вядзе ад прычала да пасёлка. Свеццяца ў цемры агні тэлевізійнай вышкі. Тут жывуць і працуюць амаль пяцьсот чала-

век. У пасёлку адзінаццаць добраўпарадкаваных інтэрнатаў, амбулаторыя, цырульня, пункт пракату, прадуктовы і прамтаварны магазіны, гасцініца, сталовая. На невялікай, выкладзенай плітамі плошчы, якую тут называюць Цэнтральная, узвышаецца на пастаменце ўсюдоход, устаноўлены ў гонар высадкі першага дэсанта...

А напачатку, прыгавваюць «старажылы», ступіш крок у бок — трапіш у балота. Да месца, дзе павінен быў вырасці пасёлак, прабіраліся на тым самым ўсюдоходзе, які зараз стаў помнікам першапраходцам.

Тут усё было ўпершыню. Радаваліся кожнаму новаму дому. Калі з'явілася новая вуліца, наладзілі вялікае свята. 7 лістапада 1981 года глядзелі першую тэлеперадачу. Тады ж і далі назву пасёлку — Беларускі.

А ўвесну сталі прылятаць птушкі, якіх раней тут не было: шпакі, вераб'і. Мікалай Корсак запісаў: «Пасёлак ёсць! І птушкі прыляцелі ўслед за людзьмі».

Цяпер у Беларускім кладуць тратуары, разбіваюць газоны, высаджваюць дрэвы і кветкі. Расціць дзеці, якія нарадзіліся ўжо тут.

За тысячы кіламетраў ад Беларусі палымем над тайгой флаг нашай рэспублікі.

НАПОУНЕНЫ ВЕТРАЗЬ

— Ты калі-небудзь адчуваў, што такое напоўнены ветразь? — спытаў Коля Осіпаў. Я не адразу зразумеў, аб чым ён гаворыць, і адказаў, што пад ветразем хадзіць не даводзілася.

...Пісаць пра Осіпава быццам бы лёгка. Фотаздымак яго — сярод першых на Дошцы гонару. Калі трэба было паслаць дэсант на шэсцьдзесят пяты кіламетр, у зусім неабжытыя мясціны, сярод трох — самых надзейных — прараб Васіль Анегін выбраў і Осіпава. Пытаўся ў многіх, каму б яны, у першую чаргу, даверыліся ў цяжкую хвіліну? Адказваюць: Колю Осіпаву.

Цяжка пісаць пра Осіпава. Вучыўся ён чатыры гады ў інстытуце і раптам кінуў. Змяніў некалькі прафесій. Працу выбіраў заўсёды самую цяжкую, «гарачую». Заўсёды спраўляўся з ёю і... нідзе не затрымаўся доўга. Быццам вецер нейкі гнаў яго ўсё далей і далей па жыцці.

На лісце фанеры, які стаіць у яго пакоі, Осіпаў намалюваў вока, велізарнае чалавечае вока, утаропленае на ўсіх, хто ўваходзіць сюды. Яно быццам пытаецца: ці так ты жывеш?

Осіпаў з тых людзей, якія задаюць пытанні. І перш за ўсё сабе самому... Ён можа збочыць за пракладзенага шляху, але ніколі не спыніцца на

падзеі • людзі • факты

СЕСІЯ ПАРЛАМЕНТА РЭСПУБЛІКІ

22 снежня ў Мінску адбылася восьмая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР дзесятага склікання. Дэпутаты разгледзелі наступныя пытанні: аб зацвярджэнні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР аб назначэнні У. Бровікава Старшынёй Савета Міністраў Беларускай ССР; аб праекце Жыллёвага кодэкса Беларускай ССР; аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Вярхоўны Савет аднагалосна прыняў законы і пастановы па абмеркаваных пытаннях.

УЗНАГАРОДЫ

ЗВАННЕ ГЕРОЯ — ДАЯРЦЫ

Напярэдадні Новага года Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прысвоіў званні Героя Сацыялістычнай Працы лепшым жывёлаводам краіны. У шэрагу тых, хто быў удастоены гэтай высокай узнагароды, і наша зямлячка — Тамара Чубрык, аператар машынага даення племзавода «Карэлічы» Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

НА ВДНГ СССР

МОВАЙ ФАКТАЎ

Заўсёды многалюдна ў павільёне «Эканоміка і арганізацыя сельскагаспадарчай вытворчасці» на ВДНГ СССР. Тут разгорнута экспазіцыя «Сацыяльна-эканамічнае развіццё калгасаў і саўгасаў», дзе шырока прадстаўлены і Вілейскі раён Мінскай вобласці. Яму прысвечаны маляўнічы стэнд і фотаальбом.

На аднаго жыхара раёна прыпадае ў сярэднім 12,1 квадратнага метра жыллой плошчы. Кватэры прадаўнікоў сельскай гаспадаркі газіфікаваны і тэлефанізаваны. Насельніцтву аказваецца 17 відаў бытавых паслуг.

Кожная сям'я мае падсобную гаспадарку. У асабістым карыстанні калгаснікаў і рабочых саўгасаў — 15,6 тысячы галоў буйной рагатай жывёлы, 22,2 тысячы свіней, 3 тысячы авечак і коз. Працаўнікам сельскай гаспадаркі летась выдана 20 тысяч тон грубых і 4,2 тысячы тон канцэнтраваных кармоў.

СПЕЦЫЯЛІСТЫ ДЛЯ ВЁСКІ

ДЗЕСЯЦТЫСЯЧНЫ ДЫПЛОМ

Чарговы выпуск спецыялістаў адбыўся на завочным факультэце Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута. У дыплеме агранома Івана Ляонава, які ўзначальвае самы буйны вытворчы ўчастак у калгасе «Прагрэс» Гродзенскага раёна, за-

лісаны рэгістрацыйны нумар «10 000». Дзесяцітысячны спецыяліст з вышэйшай адукацыяй, які выйшаў са сцен адной з буйнейшых у рэспубліцы сельскагаспадарчай ВНУ, падмацаваў незвычайны дыплом выдатнай працай. Прымяніўшы праграмаванне ўраджаяў і іншыя правараны на доследных дзелянках гаспадаркі рэкамендацый вучоных, калектыў, дзе працуе аграномам І. Ляонаў, атрымаў сёлета ў сярэднім з гектара 46,5 цэнтнера збожжа, 228 — бульбы, 473 цэнтнеры цукровых буракоў, зрабіў высокарэнтабельнай жывёлагадоўлю.

Выпускнікі інстытута, якому ў хуткім часе споўніцца трыццацігоддзя, працуюць не толькі ў Беларусі, але і ў вёсках Прыбалтыкі, Нечарназем'я. Цяпер на чатырох факультэтах займаюцца больш чым тры з палавінай тысячы будучых аграномаў, заатэхнікаў, зоаінжынераў.

СЕЛЕКЦЫЯ

СЛАВУТЫЯ РЫСАКІ

На комплексе вёскі Старое Сяло спецыялісты Гомельскага конезавода № 59 праводзяць селекцыйную работу па ўдасканаленні чыстапародных прыкмет і якасцей коней — рускага рысака і рускага цяжкавоза. На сённяшні дзень табуны рысакіў тут налічвае 308 галоў, з іх 108 выпрабавуюцца на Маскоўскім, Кіеўскім, Харкаўскім, Адэскім, Талінскім і Раменскім іпадромах.

У коней, выгадаваных старасельскімі каняводамі, добрая слава ў конным спорце. Так, Вялікі прыз на Адэскім іпадромае выйграў скакавы конь — чатырохгадовы Імпэт. Такім жа прызам на Горкаўскім іпадромае адзначаны рысак Элінг. А на Талінскім іпадромае ўстанавіла ўсесаюзны рэкорд і выйграла ўжо сем традыцыйных прызоў Тоніка.

КЛОПАТЫ АБ ЧАЛАВЕНУ

КЛЮЧЫ АД КВАТЭРЫ

Ключы ад кватэры разам з пасведчаннем аб шлюбе ўручаны трактарысту калгаса «Савецкі пагранічнік» Камянецкага раёна Уладзіміру Ваканюку і яго жоңцы Валіціне, загадчыцы фермы ў гэтай жа гаспадарцы. Восенню мінулага года Уладзімір вярнуўся ў родную вёску Макарава пасля службы ў арміі. Праўленне калгаса выдзеліла механізатару новы трактар «Беларусь», і стаў Уладзімір бульбаводам. Сёлета сабраў добры ўраджай, згулялі камсамольскае вясельле. Для маладой сям'і, якая атрымала двухпакаёвую кватэру ў новым доме, яно стала радасным удвая.

Штогод калгас сваімі сіламі ўзводзіць для маладых сем'яў некалькі катэджаў.

НОВЫЯ ВЫРАБЫ

ЛЫЖЫ З ПЛАСТМАСЫ

Не толькі для спартсменаў, але і для аматараў зіμωνі прагулак прызначаны лыжы, трываласць якіх павялічана з дапамогай палімераў. Іх масавы выпуск асвоены Целяханскай фабрыкай вытворчага дрэваапрацоўчага аб'яднання «Івацвіч-дрэў». Ніжні слой са спецыяльнага пластыка забяспечвае лепшае слізгаценне.

Укараненне ў вытворчасць сінтэтычных матэрыялаў не толькі палепшыла якасць лыж, але і дазвала штодзённа эканоміць да дзвюх тысяч кубаметраў добрага бярозавага кража.

За работу, звязаную з павышэннем бяспекі горных работ у калійных рудніках, прэміі Ленінскага камсамола ў галіне навукі і тэхнікі за 1983 год удастоены малодшыя навуковыя супрацоўнікі Беларускага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага і праектнага інстытута галургіі Аляксандр Шараў і Уладзімір Селязнёў. Цяпер калектыў лабараторыі, у якой яны працуюць, вядзе даследаванні спосабы зніжэння ўзроўню загазаванасці і запаленасці атмасферы на рудніках калійнай прамысловасці.

НА ЗДЫМКУ: лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола А. ШАРАЎ і загадчык лабараторыі, кандыдат тэхнічных навук М. БЛЮМ каля стэнда выпрабавання новага палімераўніка.

месцы. Яму неабходна ляцець на шэсцьдзесят пяты кіламетр і пакінуць свой след там, дзе не ступала яшчэ нага чалавека! Чаго-чаго, а цяжасцей ён не баіцца. Хутэй наадварот: палегчанага варыянта жыцця, дзе ўсё раскладзена па паліцах і вядома загадка, ён ніколі б не прыняў. Таму, відаць, і прыехаў сюды.

З Валодзем Талкачовым яны пасябралі адразу, жыўць у адным пакоі, працуюць у адной брыгадзе. Пасля сканчэння школы Валодзя служыў на флоте, вярнуўся ў Мінск.

— Усё, здаецца, ішло нармальна, — разважае ён. — Жыў, працаваў. Думаў, што і далей буду ісці адной і той жа сцяжынкай... А тут у мяне быццам бы вочы шырэй раскрыліся, і жыццё я ўбачыў іншым: больш аб'ёмным, шматгранным. У мяне з'явілася многа сяброў, такіх — што на ўсё жыццё. Мы будзем дарогу, і я ведаю, што гэтая дарога — назаўсёды! Часам мне здаецца, што раней я стаяў у мелкай рацэ, а зараз ступіў у акіян.

Осіпаў — дарожны рабочы, Талкачоў — вадзіцель аўтакрана. На трасе няма ніводнага кіламетра, у які б яны не ўклалі сваю працу. Калі загаварыць з імі пра дарогу, хлопцы ніколі не скажуць: «Хопіць пра работу». Гэта характэрна тут амаль для ўсіх. Людзі любяць сваю дарогу і гавораць пра яе, як пра нешта жывое. Шмат сіл — і фізічных, і душэўных — аддаюць яны яе будаўніцтву. І самі растуць разам з ёю. Дарога вучыць іх мужнасці. Дорыць радасць адкрыццяў. Сваім няспынным рухам наперад праз тайгу і балоты яны быццам бы сцвярджае, што няма ў жыцці нічога немагчымага...

Осіпаў і Талкачоў толькі што вярнуліся са змены. Вечарамі Осіпаў сядзіць над кніжкамі — хоча прадоўжыць вучобу на завочным аддзяленні інстытута. А Валодзя Талкачоў збіраецца яшчэ далей, на востраў Саха-

лін, вучыцца на капітана дальняга плавання. Адчуваецца хуткае расстанне. Таму трохі сумна.

За акном цёмная сіль. Маленькі іх пакой здаецца падобным на каюту карабля. Мы гаворым пра наша будучае жыццё, пра тое, што чалавеку абавязкова трэба ведаць, дзеля чаго ён прачынаецца раніцай, адчуваць, што пасля яго застаецца след на роднай зямлі.

І я пачынаю разумець, што меў на ўвазе Осіпаў, калі гаварыў пра напоўнены ветразь...

САМЫ СМАЧНЫ ХЛЕБ

Ніна Ціхан вельмі баялася ехаць у Сібір. І... вельмі хацела. Розныя былі на тое прычыны. І не пра іх гаворка.

Працавала яна тады ў дзіцячым кафе горада Маладзечна. Аднойчы дачулася ад некага са знаёмых, што на работу ў Цюменскую вобласць едуць з усяго Савецкага Саюза людзі самых розных прафесій. Падумаўшы, пайшла да свайго кіраўніцтва і папрасіла адпусціць.

Чамусьці яна думала, што для работы ў тых суровых краях патрэбны людзі незвычайныя. А сябе Ніна Ціхан да такіх не адносіла і ўвогуле... вельмі баялася маразоў.

Час ішоў. Працавала і жыла Ніна па-ранейшаму. Размову пра паездку больш ні з кім не заводзіла.

Прайшлі дажджы, выпаў і растаў снег, і раптам прыходзіць выклік. Увечары да Ніны завіталі сяброўкі: пагаманілі, пасмяяліся, пасумавалі... А на наступны дзень сядзела яна ў салоне самалёта і ляцела ў самую што ні ёсць Сібір.

Так Ніна Ціхан трапіла ў пасёлак Беларускі.

Хлеб у пасёлак напачатку дастаўлялі верталётам — раз на два-тры дні. А ў нялётнае надвор'е даводзілася абыходзіцца без яго. Тады і паўстала пытанне: арганізаваць у пасёлку

сваю пякарню. Прыстасавалі для гэтага вагончык, прывезлі адмысловае абсталяванне. Але пакуль прыляціць пекар з Беларусі... Надвор'е ж часта ўносіла свае карэктывы. І некалятульна рабілася без звычайнага, штодзённага хлеба, і яшчэ вастрай адчувалі людзі разлуку з домам. Звярнуліся да жанчын: можа хто паспрабуе? Узятая Ніна. Хлеба ніколі ў жыцці яна не пекла. Хіба што ў дзяцінстве ў вёсцы бачыла, як робіць гэта маці.

Але бываюць у жыцці чалавека такія моманты, калі прыгадваецца даўно забытае і робіцца немагчымае...

Хлеб у Ніны атрымаўся выдатны.

— Засталася я сам-насам з цестам, і ўяўляецца — усё нека само сабою атрымліваецца пачало. А потым, калі першая партыя была гатова, паспрабавала, і сама не магу зразумець: добра атрымалася ці кепска. А раніцай прыйшлі людзі, кажуць, вельмі смачны.

Хлеб Ніны Ціхан стаў легендарны. Па сёння ўздаваюць «старажылы», як маглі ўсухамятку з'есці цэлы бохан — да таго было смачна. І ўсе, хто прыежджаў у пасёлак у камандзіроўку ці да сваякоў, абавязкова бралі адсюль некалькі боханаў. Нават госці з Масквы, ад'язджаючы, папрасілі ў якасці сувеніра хлеб. І менавіта для іх на духмяных боханах Ніна вывела цестам «Пасёлак Беларускі»...

Кожную раніцу людзі бралі з яе рук цёплы хлеб. І немагчыма было ўявіць сабе жыццё пасёлка без Ніны Ціхан...

А потым былі выбары ў мясцовы Савет народных дэпутатаў. «За Ніну Іванаву адной рукі мала — дзвюма галасуем!» — казалі нехта.

Пазней у пасёлак прыехалі кваліфікаваныя пекары — дзяўчаты, якія скончылі кулінарнае вучылішча. Ніна Ціхан саступіла ім сваё месца.

СВЯТА

У Беларусі не забываюць сваіх землякоў. У Беларусі гонарацца імі і імкнуцца зрабіць усё магчымае, каб і ўдалечыні ад дому людзі як мага менш адчувалі разлуку з ім.

...— Чакайце артыстаў Беларускай філармоніі! — перадалі па рады.

Хутка ўвесь пасёлак ведаў пра маючы адбыцца канцэрт. Прыезд артыстаў-землякоў — падзея заўсёды асабліва. У прызначаны час усе, хто не быў заняты на рабоце, прыйшлі ў залу. А канцэртнай залы на гэты вечар стала... сталава. Стары клуб не мог змясціць усіх. Новы — яшчэ не дабудаваны. Але нічога, ссунулі цясней крэслы, лавы, і месца хапіла ўсім: і артыстам, і глядачам.

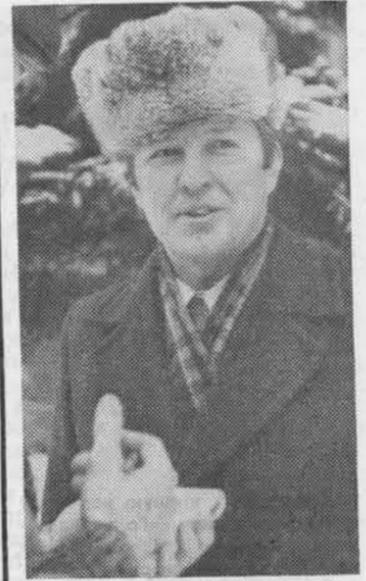
У хуткім часе тут вырасце горад з нафтаперапрацоўчымі заводамі, школамі, канцэртнымі заламі. Дзесяткі тысяч людзей будуць жыць у ім. А пачыналася ўсё з невялікага пасёлка, пабудаванага беларусамі, з дарогі, якую пракладваюць яны праз тайгу...

За вокнамі змяркаецца. Непадалёк свецяцца агні верталётнай пляцоўкі — у густым тумане быццам бы занесеныя снегам. На трасе працуе начная змена. З грукатам нясуцца туды самозвалы. Кожную гадзіну ўсё глыбей і глыбей у тайгу ідзе дарога.

А ў зале, на імправізаванай сцэне, гучаць вершы, музыка, песні. Удзячныя глядачы падхопліваюць знаёмыя мелодыі і спяваюць разам з артыстамі. Да новых, нязвыклых для яе гукаў прыслухоўваецца тайга. І голас скрыпкі льецца ўрачыста і велічна, як быццам бы дзячыць усім гэтым людзям за тое, што далёка ад роднага краю яны будуць дамы, дарогі... Каб вірвала тут жыццё, каб гучала тут музыка!

Радзіслаў ЛАПУШЫН.

ІНТЭРВ'Ю ДРУГОЕ

Уладзімір ПАВІДАЙЛА, кандыдат фізіка-матэматычных навук, супрацоўнік Інстытута фізікі АН БССР

— Я, увогуле, спяшаюся. Але калі вы кажаце, што выbralі мяне аж з цэлай сотні людзей, дык згодны ахвяраваць некалькі хвілін. Пра 1983 год магу сказаць адно: асабіста для мяне ён быў вельмі знамянальны. Дзесці гадоў я займаўся спектраскапіяй складаных малекул (толькі не палохайцеся, пра гэта гаварыць не буду) і вось сёлета падвёў рысу. Карацей кажучы, абараніў дысертацыю, стаў кандыдатам навук. Але не гэта галоўнае.

— ?!

— Проста я хацеў сказаць, што не столькі істотны сам факт паспяховай абароны дысертацыі, колькі цікавая праца, навука, якой мы займаемся.

— А якое жаданне вы загадаеце ў навагоднюю ноч?

— Я не люблю загадваць наперад. Асабліва для сябе. Калегам бы пажадаў новых творчых поспехаў, радасці адкрыццяў.

ІНТЭРВ'Ю ТРЭЦЬЕ

Антаніна ЧАРКО, работніца плодлагадародніннага камбіната

— Здаецца, вам самім няцяжка здагадацца, што было сёлета для мяне самым памятным. Вось яна памяць, у каласы зараз. Два хлопцы — Кастусь і Міхась. Шчыра кажучы, не думалі з мужам пра двойню. Таму для ўсіх нас блізныя былі сюрпрызам. Клопатаў, безумоўна, з імі шмат. Але хай сабе, гэта прыемныя клопаты. Затое адразу двух выгадуем. Галоўнае, каб усё спакойна было, каб мір быў паміж людзьмі. Бо ваіна і дзеці — гэта нешта несумяшчальнае і жудаснае. Нават наш адзінаццацігадовы Андрэй і той ужо пытаецца ў мяне, ці праўда, што калі будзе ваіна, дык усе людзі на зямлі загінуць. Не, кажу, сынок, няпраўда, ваіны не будзе. І мне вельмі хочацца верыць у гэта.

КЛОПАТЫ ГЕНЕРАЛЬНАГА ДЫРЭКТАРА

СЁННЯ І КОЖНЫ ДЗЕНЬ

Яшчэ на Захад з Урала ішлі эшалоны з баявой тэхнікай, адпраўляліся на фронт мабілізаваныя, а сюды, у Свядлоўскую вобласць, прывозілі раненых. Але Ігару Паляцілу, які вучыўся ў горным тэхнікуме, здавалася, што кожны чарговы эшалон увозіць яго апошнюю надзею трапіць на фронт. Чаму ж яму так мала гадоў?!

Нечакана — павестка з'явіцца ў ваенкамат. Накіравалі ў танкавае вучылішча.

Паваяваць Ігару Якаўлевічу ўсё-такі давалося. Ён камандаваў узводам на Далёкім Усходзе ў апошніх баях з мілітарызскай Японіяй.

Толькі-толькі разграмілі самураёў, як новы паварот у лёсе Ігара Паляцілы. Яму прадказвалі бліскучую ваен-

ную кар'еру, але... На імя камандавання ад перспектывага маладога афіцэра паступіў рапарт з просьбай звольніць у запас.

...Ва ўтульным кабінце генеральнага дырэктара Мінскага станкабудаўнічага аб'яднання імя Кастрычніцкай рэвалюцыі Ігара Паляцілы няма нічога лішняга. Усё, здавалася, схіляла да доўгай гутаркі. Але і дзсяткі хвілін хапіла яму, каб расказаць пра сябе. Наша сустрэча праходзіла, калі можна так сказаць, на фоне рабочага дня дырэктара. Перашкіджалі тэлефонныя званкі, бесперапынна заходзілі людзі. Аднаму — падпісаць нейкую паперу, другому — каб далажыць аб выкананым заданні, атрыманым асабіста ад ды-

рэктара... Нічога не зробіш: вытворчасць.

Але менавіта гэтыя званкі і наведвальнікі дапамаглі мне лепш зразумець характар гэтага чалавека, дадаць яшчэ шмат штрыхоў у біяграфію і працоўныя справы генеральнага дырэктара.

...Чарговы званок. Ігар Якаўлевіч зняў трубку: слухаю! Хвілінку памаўчаў, пасля коротка сказаў:

— Навошта ж чакаць прыёмных дзён. Хіба ж у мяне дзверы зачынены для каго... Пасля змены адразу і заходзь.

Ігар Якаўлевіч паклаў трубку. З усмешкай пакруціў галавой, стаў гаварыць мне аб тым, хто яму званіў, але не назваў яго імя.

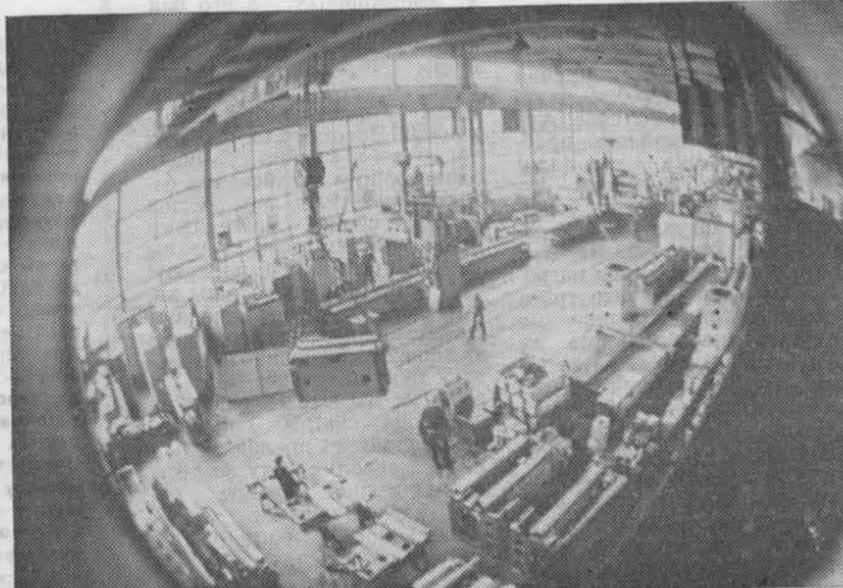
— От жа чалавек! Мо пя-

тую кватэру перабірае. Ізноў не падабаецца! То раён, то паверх, то планіроўка не задавальняе...

А я ж добра помню, калі ў сорок дзевятым разам сюды на завод прыйшлі. У шнілях. Яны нас на рабоце грэлі. У які цэх ні зойдзеш — не трэба і прагноз слухаць. Калі на дварэ дождж, за каўнер і тут лье. Барані, у якіх жыць прыходзілася, не ў лепшым стане, летам — духата, бо чалавек на чалавеку, няма дзе ложка паставіць.

(Заканчэнне на 5-й стар.)

НА ЗДЫМКАХ: шмат гадоў звязвае дружба і сумесная праца канструктара Г. ЭВЕРСМАНА і І. ПАЛЯЦІЛУ; цэх зборкі станкоў з лічбавым праграмным кіраваннем.

ВІНШУЮЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Сардэчна віншую калектыў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1984 годам! Жадаю далейшых творчых поспехаў, здароўя і шчасця!

У вашай асобе я таксама хачу павіншаваць са святам увесь вялікі савецкі народ. З кожным годам наша Радзіма дабіваецца ўсё новых поспехаў. Сёння яна з'яўляецца магутнай сацыялістычнай дзяржавай, якая ўпэўнена займае вядучыя месцы ў свеце ў многіх галінах прамысловасці, навукі і культуры. Упэўнены, што і ў будучым годзе Савецкі Саюз дасягне новых поспехаў у ажыццяўленні грандыёзных планаў адзінацца-

тай пяцігодкі. Я ганаруся справамі Савецкай краіны, радуюся яе вялікім здзяйсненням.

Жадаю, каб у новым годзе над нашай планетай было мірнае неба, узаемааруменне і дружба паміж народамі! Няхай на зямлі назаўсёды ўсталюецца трывалы і моцны мір!

Юрый РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

Паважаная рэдакцыя газеты «Голас Радзімы»!

Віншую вас з Новым годам. Жадаем поспехаў у рабоце і ўсяго найлепшага ў жыцці!

Віця і Янка ДУБЧОНКІ.

Англія.

Віншую ўсіх супрацоўнікаў газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1984 годам! Скарыстоўваючы выпадак, хачу перадаць мае самыя сардэчныя пажаданні. Няхай гэты год будзе радасным і шчаслівым! Няхай усім заўсёды спадарожнічае ўдача!

Міхаіл ГУЙСКІ.

Аргенціна.

Уся наша сям'я віншуе калектыў рэдакцыі «Голас Радзімы», увесь савецкі народ з надыходзячым Новым годам!

Жадаем вам добрага здароўя, шчасця, а нашай любімай Радзіме — апоры міру ва ўсім свеце — новых вялікіх поспехаў і перамог!

Уладзіслаў ГАЙЛЕВІЧ.

Аргенціна.

Віншую работнікаў Беларускага таварыства «Радзіма», рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» і ўсіх савецкіх людзей з Новым годам. Жадаю вам шчасця і здароўя, поспехаў у справах, а самае галоўнае — міру на планеце.

Вялікае дзякуй за газету! Марыя МЕХАНОШЫНА.

Аўстралія.

Дарагія далёкія сябры! Шлём прывітанне і віншаванні з надыходзячым Новым, 1984 годам.

Жадаем шчасця, здароўя і такой жа карыснай дзейнасці ў будучым годзе. Цвёрда ўпэўнены, што міралюбівая пазіцыя Савецкага Саюза прынясе свой плён. Усё прагрэсіўнае чалавецтва ў час мнагатысячных дэманстрацый на Захадзе выказала і выказвае гнеўны пратэст супраць вар'яцтва падпальшчыкаў вайны.

Мір, мір і яшчэ раз мір! Анатоль ВОЛЬФ.

Аўстралія.

Дарагія сябры! Прыміце нашы сардэчныя віншаванні з Новым, 1984 годам! Хочацца верыць, што будзе ён мірным, добрым, шчаслівым. Мы шлём вам нашы самыя найлепшыя пажаданні. Будзьце заўсёды здаровыя, вясёлыя і шчаслівыя!

Сям'я ЦЫРЫНСКІХ.

Аўстралія.

А ДЖРЫЦЦЁ

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі прымаюць гасцей. Яны ўваходзілі ў залу адзін за адным, і кожны міжволі застываў на парозе, разглядаючы вялікае, ва ўсю сцяну пано, зробленае па нацыянальных матывах, з сімвалам нашай рэспублікі — зубрам.

Толькі сёння я даведаўся, што гэтыя жывёліны жыўць у вашых лясах, — прызнаўся кіраўнік групы амерыканцаў Роберт Стэйн. — Нам расказалі, колькі было затрачана працы і энергіі, каб захаваць унікальных прыгажунюў, якім пагражала поўнае выміранне.

Гэта не адзінае, пра што ўпершыню даведаліся ў нашай рэспубліцы члены групы спецыялістаў — матэматыкаў і выкладчыкаў праграмавання для камп'ютэраў з ЗША, што прыехалі ў Савецкі Саюз па лініі міжнароднай арганізацыі — Савета па абмену грамадзянамі. Для большасці з іх да ўчарашняга дня Беларусі ўвогуле не існавала, а ўся наша краіна бачылася толькі вялікім чырвоным полем на карце з дзюма больш-менш вядомымі назвамі — Масква і Ленінград.

Джэймс Уэйр, прафесар універсітэта са штата Тэнесі, паказаў такую карту, надрукаваную ў амерыканскім даведніку «Факты і лічбы».

За некалькі дзён, якія мы знаходзімся ў вашай краіне, я даведаўся пра яе больш, чым за ўсё жыццё да гэтага, — сказаў ён. — Для членаў нашай групы паездка стала сапраўдным адкрыццём зусім незнаёмага свету.

Госці завязалі ажыўленую гутарку з мінчанамі, якія прыйшлі на гэтую сустрэчу. Тым, хто ўпершыню прыехаў у нашу краіну, было цікава літаральна ўсё, пра што маглі расказаць гаспадары. Пытанні задаваліся самыя розныя. Пра жыццё і бюджэт савецкай сям'і, пра кіраванне краінай і эканомікай, пра магчымасці адпачынку, медыцынскае абслугоўванне і сацыяльнае забеспячэнне. Але, улічваючы, што члены групы — выкладчыкі, больш за ўсё іх цікавіла сістэма адукацыі.

Амерыканцы не скарывалі свайго здзіўлення і захаплен-

ня тым, што паспелі ўбачыць і даведацца.

— Мне літаральна ўразілі вашы школы і дзіцячыя сады, — сказала Сюзана Шылінг. — Нам была дадзена магчымасць пабываць у іх, і гэтага я ніколі не забуду. Нічога падобнага на вашы дзіцячыя сады ў нашай краіне няма. У мяне самой маленькае дзіця, і кожны раз, калі мне трэба куды-небудзь пайсці, гэта цэлая праблема. Трэба знайсці няню і плаціць ёй немалыя грошы. А ў вас маці могуць працаваць, ведаючы, што дзеці будуць дагледжаны, накармлены, ды яшчэ ў дадатак іх будуць вучыць усялякім карысным рэчам. І абыходзіцца ўсё гэта бацькам фантастычна танна. Я ўжо не кажу пра тое, што ў вашай краіне можна атрымаць любую спецыяльнасць, любую адукацыю зусім бясплатна.

Аднак пра што б ні ішла гутарка ў кожнай асобнай групе, людзі абавязкова пачыналі гаварыць пра тое, што сёння хвалюе нас больш за ўсё, — пра мір, які неабходна адстаяць, каб забяспечыць будучыню нашым дзецям.

— Мы вучым моладзь, — сказала Раберта Дзідс з Чыкага, — і нам зусім не аб'якава, што чакае яе ў будучыні. Трэба прызнацца, што ў амерыканскай моладзі цяпер вельмі многа праблем. Не кожны, напрыклад, можа ўладкавацца на працу пасля заканчэння універсітэта. А без работы, без усведамлення таго, што ты патрэбен, чалавек страчвае веру ў сябе. Але нават гэта вастраўшая праблема адыходзіць на задні план, калі мы пачынаем думаць пра тое, што можа ўзнікнуць такая сітуацыя, калі само жыццё ўсяго чалавецтва будзе пастаўлена пад пагрозу. Нам гавораць, што трэба траціць вялікія сродкі на ўзбраенне, каб бараніцца ад Савецкага Саюза. Але за гэтыя некалькі дзён усе мы пераканаліся, што ў вашай краіне ніхто і не думае пра тое, каб напаць на Амерыку, што ў вашых людзей самае запаветнае жаданне, каб быў мір на зямлі. Толькі тут мы зразумелі, што ракеты, якія наш урад устанаўлівае ў Заходняй Еўропе, у сапраўдна-

сці не абараняюць ЗША, а пагражаюць Савецкаму Саюзу. Мы даведліся таксама і аб Заяве кіраўніка Савецкай дзяржавы Юрыя Андропова, у якой гаворыцца, што ваша краіна будзе вымушана прыняць меры ў адказ. Гэта цалкам справядліва. І ўсё ж становацца страшна, калі ўявіш сабе, чым усё гэта можа скончыцца.

— Так, большасць амерыканцаў сёння зведваюць пацучцё страху перад магчымай вайной, — пацвердзіў прафесар Дэйвід Догарці. — Да гэтага моманту мы нават не ўсведамлялі, чым яна можа нам пагражаць. Але вось у канцы лістапада па тэлебачанні быў паказаны фільм «На наступны дзень», дзе расказвалася пра вынікі ядзернай вайны для жыхароў аднаго невялікага горада ў штаце Канзас. Не будзе перабольшаннем сказаць, што гэты фільм літаральна ўзрушыў Амерыку. Яго паглядзелі звыш сямідзiesiąці мільёнаў амерыканцаў, і кожны задумаўся аб тым, што будзе з ім, калі падобнае здарыцца ў жыцці. Фільм даў новы штуршок умацненню руху за мір і жыццё. Толькі ў нашым універсітэце семдзесят пяць працэнтаў выкладчыкаў падпісаліся пад патрабаваннем да ўрада пачаць узаемнае замарожванне ядзерных узбраенняў. Мы спадзяёмся, што гэта жаданне амерыканцаў, а яго падтрымліваюць народы ўсіх краін, у рэшце рэшт здзейсніцца. Розум павінен перамагчы вар'яцтва. Мы прыехалі ў вашу краіну напярэдадні Новага года. У гэты час людзі звычайна зычаць адзін аднаму здзяйснення самых запаветных мар. А для ўсіх нас сёння няма нічога больш важнага, чым трывалы і надзейны мір. І я ад імя ўсіх членаў нашай групы хачу пажадаць савецкім людзям і амерыканцам, усім народам на нашай планеце, каб не толькі ў будучым годзе, але і заўсёды мы маглі спакойна займацца сваімі справамі, жыць у міры і дружбе і ніколі не зведвалі страху за лёсы нашых дзяцей. Давайце разам скажам рашучае «не!» вайне і ніколі не дапусцім, каб яна пачалася.

Рыгор ФАМІН.

ІНТЭРВ'Ю ЧАЦВЕРТАЕ

Ранджит ПУРЫ, студэнт падрыхтоўчага факультэта для замежных грамадзян Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна

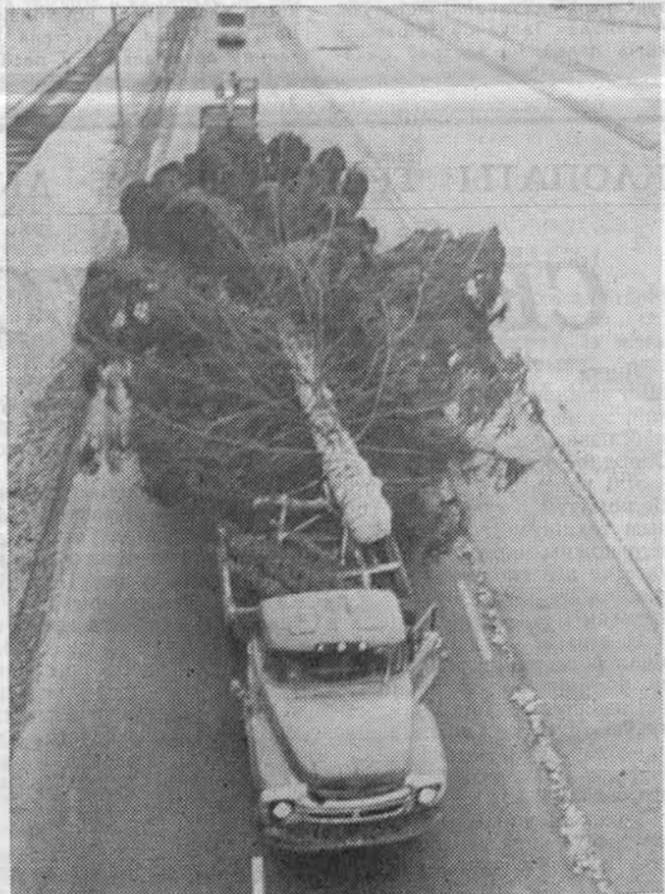
— Я пакуль не вельмі добра размаўляю па-руску, таму скажаць усё, што хацеў бы, мне цяжка. Некалькі месяцаў назад я прыехаў з Індыі вучыцца

ў вашу краіну. Яшчэ дома пазнаёміўся з многімі савецкімі людзьмі. У Дэлі пры пасольстве СССР ёсць клуб савецкай навукі, культуры і мастацтва, дзе я часта бываю. Разам з вашымі землякамі іграў там у ансамблі «Дружба». Вось так, праз музыку, мастацтва, пазнаёміўся з СССР і, як бачыце, цяпер ужо вучуся ў Беларускай універсітэце. Гэтым якраз і памятна для мяне 1983 год.

Якія надзеі ўскладаю на год наступны?

Галоўнае, хочацца паспяхова скончыць вучобу на падрыхтоўчым факультэце і пачаць асвойваць прафесію інжынера-электрыка. У вашай краіне можна атрымаць выдатную адукацыю, і я не хачу губляць гэтай магчымасці. Акрамя таго, у Мінску ў мяне з'явілася шмат новых сяброў. Спадзяюся, што ў наступным годзе іх стане яшчэ больш. Сам дух вашага жыцця, гасціннасць, добразычлівасць людзей спрыяюць сяброўству.

НАВАГОДНЯЯ ЁЛКА — УСІМ РАДАСЦЬ

Гэта ўжо стала традыцыяй, што пад Новы год у госці да нас абавязкова прыходзіць ёлка. У кожным доме, у кожнай сям'і запальвае святую агеньчыку лясная прыгажуня. Цешацца малым, радуецца дарослым. Нават двухгадовае дзіця, якое яшчэ мала што разумее ў гэтым свеце, і яно цягнецца да ёлкі, і яно хоча прылашчыць сваімі кволымі ручкамі яе калючыя іголки... Але ёсць яшчэ і галоўныя ёлкі — галоўная ёлка завода, галоўная ёлка школы, галоўная ёлка горада, галоўная ёлка краіны. Пад Новы год яны «вырастаюць» у нашых дварах, на нашых вуліцах і плошчах, у Палацах спорту і Дамах культуры, у Палацы з'ездаў у Маскоўскім Крамлі. Вакол іх звычайна ўтвараюць

цэлыя казачныя гарадкі, дзе надвячоркам збіраюцца людзі з усяго мікрараёна. Чаму надвячоркам! Таму што менавіта ў гэты час сюды з'яўляюцца Дзед Мароз са Снягурачкай. І пачынаецца гуляне! Песні, танцы, карагоды, жарты, конкурсы... І гэтак, здаецца, не будзе канца. Самых спрытных, самых дасціпных і кемлівых Дзед Мароз дзячыць падарункамі: прыгожымі цацкамі, сувенірамі, смачнымі ласункамі...

Ж. ВАЙТОВІЧ.

НА ЗДЫМКУ: праз некалькі гадзін гэтая прыгажуня-ёлка зазіяе рознакаляровымі агеньчыкамі на адной з плошчаў Мінска.

Фота Ю. ЗАХАРАВА.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОУ

МЫ ГАНАРЫМСЯ СВАІМ ПАХОДЖАННЕМ

Не першы раз прыязджае ў Ліду гэты стройны хударлявы чалавек. Іосіфу Гірчыцу нядаўна споўнілася 75 гадоў. Большасць з іх пра жыццё ў Канадзе. Летам ён зноў гасціць у родных мясцінах. Сваімі ўражаннямі на развітанне падзяляецца з карэспандэнтам, потым прыслаў пісьмо.

Нарадзіўся я ў сялянскай сям'і ў вёсцы Русакі, што непадалёку ад чыгуначнай станцыі Гаўя. Змалку дапамагаў бацькам па гаспадарцы. Калі пачалася першая сусветная вайна, мне было 7 гадоў. Запомніўся прыход немцаў у вёску. Можна зразу мець жах дзіцяці, калі яго сям'ю выганяюць з роднай хаты, забіраюць жывёлу. Жылі ў хлечуку, дзе да гэтага трымалі авечак. Калі мы выгадалі другую кароўку і прадалі яе без ведама нямецкіх улад, яны арыштавалі майго бацьку і пасадзілі ў турму ў Іўі.

Праўду кажуць, што бяда адна не ходзіць. Неўзабаве мама нарадзіла хлопчыка, а на трэці дзень пасля родаў памерла. Праз некалькі дзён не стала і маленькага браціка, якому не паспелі нават імя даць. Толькі пасля гэтага бацьку адпусцілі на волю. Потым мы пахавалі бабулю і маю малодшую сястру. У дзіцячай памяці засталася і іншая падзеі. Помню, як немцы пакінулі вёску, як прыйшла Чырвоная Армія, потым палякі. Жылося нам вельмі цяжка. Ніколі не забуду, як у 1921 годзе бацька паехаў па хлеб у Ваўкавыск і быў арыштаваны паліцыяй. Мы, тры дзеці, тыднямі харчаваліся шчаўем з горкімі слязьмі. Не пра хлеб і булкі думалі, а вочы выплакалі, пакуль дачакаліся бацькі.

Мне давалося павучыцца ў польскай школе. На ўроках географіі настаўнік раскаваў пра замежныя краіны. Калі ж яму даводзілася называць Савецкі Саюз, то мы чулі: «Там жывуць бязбожнікі». На гэтым размова аб вялікай краіне братаў-славян заканчвалася.

Няма патрэбы гаварыць, як жылося людзям працы ў той час. А чалавек ратаваўся, шукаў лепшай долі. Таму і я, глядзячы на іншых, паехаў у 1928 годзе ў Канаду шукаць шчасце. Па дарозе ў новы свет мы, славяне, зведлі дыскрымінацыю. Нас усіх нагала падстрыглі, а грамадзян іншых краін — не. Так я ўпершыню зведаў заходнюю дэмакратыю і правы чалавека. Ды гэта былі, як гаворыцца, дробязі, а незаслужаныя знявагі і крыўды чакалі нас наперадзе.

І вось я, 20-гадовы поўны сіл і здароўя хлопец, за акіянам. Прагнуў работы, марыў толькі аб гэтым, а пастаяннага заробку не было. Так цягнулася звыш двух гадоў. А потым давалося перайсці на становішча бадзягі. Не па сваёй, вядома, волі, а з-за эканамічнага крызісу, капіталістычных парадкаў. Кінешся, бы-

вала, у адзін бок, у другі, а ўсюды аднолькава. Найцяжэй, вядома, было эмігрантам. Пасля нашай доўгай барацьбы для беспрацоўных сталі рабіць лагеры, у якіх мы працавалі, а нас кармілі і выдавалі ў месяц па 5 долараў.

У хвіліны роспачы я плакаў на чужыне, як дзіця. Але каму паскардзіцца? Вярнуцца дадому да бедных сваякоў не было за што. Цяжкая доля аб'яднала эмігрантаў у рабочыя клубы. Наша арганізацыя, клуб імя Максіма Горкага, праводзіла сярод рускіх, украінцаў і беларусаў культурна-асветніцкую работу. Потым мы сталі выдаваць сваю газету «Канадскі гудок».

Калі пачалася другая сусветная вайна, нашу арганізацыю і яе газету забаранілі. Пасля нападу на Савецкі Саюз фашысцкай Германіі рабочыя, што паходзілі з Расіі, сталі ствараць камітэты дапамогі Радзіме. Сэрцам мы заўсёды былі з ёю і, чым маглі, дапамагалі.

У 1943 годзе мяне прызвалі ў армію. Заўважу, што ў Канадзе не было вайсковай павіннасці, і я мог адмовіцца ад вайсковай службы. Але, як перакананы праціўнік фашызму, я рашыў ваяваць. Летам 1944 года мне давалося ўдзельнічаць у баявых аперацыях у Францыі, быў паранены на бельгійскай зямлі. Пасля вайны вярнуўся ў Канаду. Ганаруся, што ваяваў супраць злягатага ворага чалавецтва — фашызму. З агідай успамінаю, як у час службы ў канадскай арміі нейкія тыпы двойчы ў мяне пыталі, ці згадзіўся б я ваяваць супраць Расіі. Адаказ мой быў кароткі: не!

У пасляваенныя гады я, рабочы чалавек, вярнуўся да звычайнай працы, каб мець сродкі на неабходныя ў жыцці расходы. Актыўна ўдзельнічаў і ўдзельнічаю ў рабоце Федэрацыі рускіх канадцаў. У 65-гадовым узросце выйшаў на пенсію. Жыву ў канадскім горадзе Ванкуверы. Што яшчэ сказаць пра жыццё за акіянам? Пераважна большасць канадскіх грамадзян выступае супраць вайны. Людзі добра разумеюць, што ў выпадку ядзернай катастрофы перасядзе вайну ў ўратавацца амаль немагчыма. Працоўныя выступаюць супраць гонкі ўзбраенняў, жадаюць пацяплення ў міжнародных адносінах, бо проста чалавечы мір даражэй за ўсё.

Вось ужо чацвёрты раз я за апошнія дзесяць гадоў у родных мясцінах. Радуюся добрым пераменам. Незнавальным стала жыццё як у Лідзе, так і ў вёсках. Праехаў з пляменнікам на яго машыне па горадзе і заўважыў, як нават за некалькі гадоў ён змяніўся. Раздаўся ўшырыню і ўвышыню, папрыгажэў. У магазінах стала яшчэ больш тавараў. Прыемна бачыць, што лідчане з густам апранаюцца. Адзенне ў людзей моднае, яркае.

Там, у Канадзе, мы ганарымся сваім паходжаннем. Толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі наша Радзіма набыла сапраўдную веліч і вагу ў свеце. І поспехі Савецкай дзяржавы, яе аўтарытэт дапамагаюць нам у жыцці. Не лічыць нас больш няшчаснымі зацюканымі Іванамі, як было раней. І яшчэ скажу. Можна за акіянам накапіць пад старасць долараў, але за мяккай жыццё эмігранта абрадзенае. Як гэта цяжка — не чуць родных песень, матчынай мовы, не бачыць родных лясцоў і палеткаў. Шчасце можна знайсці толькі сярод сваіх людзей.

Жадаю маім дарагім землякам усяго найлепшага. А галоўнае — мірнага жыцця.

Іосіф ГІРЧЫЦ.

НА ЗДЫМКАХ: фатаграфія пісьма, якое прыслаў Іосіф ГІРЧЫЦ з Канады на Радзіму; ён часты гасць у родных мясцінах. Любіць хадзіць па вуліцах Ліды, любіць новыя дамамі, разглядае ўважліва прахожых. На адной з вуліц Ліды наш зямляк сфатаграфаваны на памяць.

СЁННЯ І КОЖНЫ ДЗЕНЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Зімой затое не мерзлі, — смяецца Ігар Якаўлевіч. — Як надыхаюць, то і ў моцны мароз прапальвае пачы не трэба, цёпла гуртом жыць. А ён сёння... пятую кватэру!

— То можа і на самай справе не падыходзяць? — паспрабаваў я ўставіць слова.

— Дзе ж не падыходзяць? Штогод па пяцьдзсят кватэр на завод атрымліваем. Ды цяпер ніхто дрэнных і не будзе кватэр... — Генеральны дырэктар тут нечакана перайшоў на мажорны тон: — Гэта і вельмі радасна, калі адмаўляюцца: значыць, ёсць з чаго і што выбраць. Не тыя ж пасляваенныя гады...

У дзверы пастукалі. Прышлося зрабіць вымушаны перапынак у гутарцы. Мужчына, гадоў сарака, рашуча накіраваўся да дырэктарскага стала, расправіў ватман.

— Ізноў нешта не так.

Генеральны І, як я потым даведаўся, супрацоўнік аддзела галоўнага канструктара схіліўся над чарцяжом. Пісалі незнаёмыя мне формулы, нешта чарцілі, складалі на паперы схемы, спрачаліся. Гэта была ўжо чыста прафесійная раз-

пуску дробнасэрыёзных дэталей.

Генеральны дырэктар быў у сваёй стыхіі, але... Чарговы званок ізноў перарваў нашу гутарку. І вось Ігар Паляціла вырашае, здавалася б, зусім невытворчыя пытанні. Пра іх ён мне сказаў літаральна ў двух словах, калі паклаў трубку:

— Наша прадпрыемства мае філіял пад Шацкам. Там жа, у пасёлку Габрыэлаўка, нам выдзелілі 130 гектараў зямлі. У наступным годзе мы пабудуем парнікі, дзе будзем вырошчваць гародніну да стала рабочых, з'явіцца свая свінаферма...

Усяго сорак мінут мы вялі размову. Колькі ж спраў прыйшлося вырашыць генеральнаму дырэктару за гэты час. А за ўвесь дзень?! Не гаворачы ўжо пра тыя дзесяць гадоў, на працягу якіх Ігар Паляціла з'яўляецца генеральным дырэктарам. А кіраўніком вытворчасці ён, па сутнасці, стаў з таго далёкага сорак дзевятага года. Быў майстрам, тэхнолагам, начальнікам цэха, галоўным інжынерам завода...

Адным словам, падымаўся ўверх, як кажуць, па службовай лесвіцы. Якімі былі яе прыступкі для Ігара

мова, у якой я, прызнацца, адчуваў бы сябе няёмка...

Нарэшце наведвальнік згарнуў чарцёж, сабраў лісткі паперы з разлікамі і выйшаў. Цяпер ужо наша размова пайшла ў іншым напрамку.

— Няма галоўнага інжынера, і вам прыходзіцца працаваць і за яго? — выказаў я сваю думку.

— Не. Галоўны інжынер нікуды не паехаў. Тут (як бы больш правільна сказаць?) проста мой профіль. Некалі давалося працаваць тэхнолагам. І добра ведаю чарцяжы гэтай групы станкоў...

— Да таго ж вы самі казалі мне, маецца шмат радыяналізатарскіх прапаноў, нават вынаходства. Якое, раскажыце ў двух словах?

— Распрацаваў вузел для станка, які ў тры разы павысіў прадукцыйнасць працы пры нарэзцы разьбы на вінтах.

А ўвогуле над сваімі вырабамі мы працуем вялікімі сіламі. Здарэцца, збіраем «кансіліум» у два дзесяткі чалавек: дырэктар, галоўны інжынер, вядучыя спецыялісты. Не абыходзіцца, вядома, і без рабочых. Інакш нельга. Семдзят пяць гадоў таму назад нашым прадпрыемствам быў выпушчаны першы ў Беларусі станок. Прымітыўны, нават смешны. Але ж ён — першынец. З яго пачынаўся наш завод, цяпер галоўнае прадпрыемства. Мы сёння пастаўляем абсталяванне на ўсе машынабудаўнічыя заводы Савецкага Саюза. Калі 60 замежных краін — і сярод іх Японія, ФРГ, Аўстрыя, Францыя — аддаюць перавагу нашай прадукцыі.

А чаму здзіўляцца? Мы ствараем лепшыя ўзоры вырабаў. Вазьміце наш прадольны фрэзерна-расточны станок з лікавым праграмным кіраваннем. На Лейпцыгскім кірмашы 1980 года ён атрымаў залаты медаль.

— Мы выпускаем аўтаматычныя лініі, балансавачныя аўтаматы, апрацоўваючыя цэнтры. У перспектыве — аўтаматычныя комплексы.

— Гэта ў перспектыве. А што новага ўжо створана ці будзе створана, скажам, у наступнай пяцігодцы?

— Можна лічыць, што прататыпы комплексу ўжо ёсць. Для вы-

Якаўлевіча? Напэўна такімі, як і для ўсіх. Ні знатнасць роду, ні капітал тут не адыгралі ніякай ролі. Яго бацька жыў на Кобрыншчыне, сеяў хлеб... Можна і Ігар Паляціла абраў бы самую мірную прафесію на зямлі. Але і ў гэтым выпадку ён стаў бы кіраўніком, узначаліў бы саўгас ці калгас. Але кіраўніком. Бо ў яго да гэтага талент. А ў нашай краіне яшчэ ні адзін таленавіты чалавек не быў не заўважаны. І тут ужо ні нацыянальнасць, ні сацыяльнае паходжанне не бярэцца ў разлік.

Прыкладаў можна прывесці многа. Узяць іх нават з жыцця таго ж калектыву станкабудаўнічага аб'яднання імя Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Шмат хто на прадпрыемстве працаваў побач з токарам Генадзем Барташэвічам, які вырас у рабочай сям'і. Зараз Генадзь Георгіевіч на вельмі высокай і адказнай пасадзе — другі сакратар ЦК Кампартыі Беларусі.

З нізоў вырас тут і Міхаіл Чарнамазаў — рабочы, пасля доўгі час узначальваў партыйны камітэт аб'яднання. А зараз — начальнік аддзела цэн гарвыканкома.

У маладыя гады Ігару Якаўлевічу давалося разам з бацькамі паездзіць па краіне — так склалася абставіны. Сям'я рана і назаўсёды пакінула сялянскія клопаты. Гэта адыграла галоўную ролю ў тым, што Ігар Паляціла абраў менавіта вытворчасць, а не іншую галіну народнай гаспадаркі.

Ні ў аднаго кіраўніка малага ці вялікага прадпрыемства жыццё не бывае без клопатаў. Якія яны ў наступным годзе ў Ігара Паляцілы?

— Кожны дзень — вытворчыя справы. Ідзе рэканструкцыя прадпрыемства, пераходзім на выпуск новай прадукцыі...

І зноў рашэнні тых жа пытанняў: паляпшэнне ўмоў жыцця рабочых, дзіцячых сады, культурны адпачынак і многае іншае. А наогул, відаць, такія ж клопаты, сведкамі якіх вы былі самі. Жыццё ж сённяшнім днём не канчаецца.

Яўген ТУРАЙКЕВІЧ.

НА ЗДЫМКУ: «Як адчуваюць сябе малыя ў новым дзіцячым камбінаце?» — і гэта пытанне хвалюе генеральнага дырэктара.

КАБ СВЕТАМ ПРАВІЛА ПАЭЗІЯ І ЛЮБОЎ

АНАТОЛІУ ВЯЛЮГІНУ — 60 ГАДОЎ

Дарога бжыць пасярод рудавата-залатых лугоў Імліва і свавольна, як падлетак. У акно вецер укідае бярэмам мурожны пах. Злева ад нас, на імгненне бліснуўшы люстэркам, засінула возера. Мой даўні сябар, супрацоўнік Сяненскай райсельгастэхнікі Леанід Кішковіч, напайголаса чытае: **Скочыць палахліва З-пад калёсаў заяц, Забуніць над грывай У падлеску заедзь. Не трашчы, сарока, — Возчык не паверне: На лугах шырока Размагнуўся чэрвень...**

— Ведаеш, хто напісаў? — пытаецца ў мяне і, не чакаючы адказу, з гурдасцю аб'яўляе: — Наш зямляк Анатолий Вялюгін.

Я слухаю сябра і нібыта бачу перад сабой гэтага чалавека: каржакаватага, з моцнымі сялянскімі рукамі. І яго задуманьня, глыбокія вочы, нібыта пакрытыя ціхім смуткам. У іх відаць спагядлівая і чуйная душа.

Імя Анатоля Вялюгіна, загадкава аддзела паэзіі ў рэспубліканскім часопісе «Полымя», на вуснах маіх таварышаў, маладых паэтаў. Між сабой яны пачынаюць называць яго адміралам. Не многа ёсць паэтаў, якія маглі б пахваліцца такім аўтарытэтам і агромністай павагай у сваім асяроддзі. Павага і любоў гэтыя невыпадковыя: творчасць Анатоля Вялюгіна — магутны, незвычайнай архітэктуры гмах у краіне савецкай паэзіі.

...У той дзень мы з Леанідам Іванавічам праехалі на старэнькім «Масквічы» не адзін дзесятак кіламетраў: былі ў Машканах, Івонях, Ракітах — мясцінах, блізкіх сэрцу Анатоля Вялюгіна. Менавіта тут маглі нарадзіцца радкі пра бярозку, якая, пэўна ж, была некалі ў кожнага з нас:

**Снягі і зоры за акном.
Заснулі ў хаце ўсе даўно.
Бярозка мёрзлая галлём
пагрэцца стукне ў вакно.
А ты пльвеш у белы свет...**

**Гарачы, пражны бляск вачэй...
І найдалейшая з планет
сяла суседняя бліжэй!..**

На гэтыя звонкія і мілагучныя словы вядомы беларускі кампазітар Ігар Лучанок напісаў музыку.

Так нарадзілася добрая песня, якая стала папулярнай і любімай у слухачоў.

Неяк з паэтам Артурам Вольскім мне давялося пабываць у Кіеве, у гасцях у паэтаў Міколы Нагнібеды, Платона Варанько і Багдана Чалага. Усе яны вельмі цёпла і шчыра гаварылі пра Анатоля Сцяпанавіча. Цікавіліся, што ён зараз піша, што перакладае, як сябе адчувае. Наогул, пра Вялюгіна прыгадваў амаль усе, з кім нам даводзілася гутарыць. Гэтулькі сяброў.

І не толькі ў Кіеве, але і ў Ленінградзе, Маскве, іншых гарадах Савецкага Саюза, нават за мяжой, дзе выдаваліся яго кнігі. У Канадзе, напрыклад, чытаюць вершы беларускага паэта Анатоля Вялюгіна па-англійску ў перакладзе

знакамітага Джо Уолеса, у Балгарыі — па-балгарску, Варта тут называць кнігі, найбольш вядомыя нашаму чытачу: «Салют у Мінску», «Негарэльская арка», «На подступах», «Адрас любові», «Верасовы ўзятак», «Вершы і баллады», зборнікі вершаў і паэм для дзяцей. Гэта далёка не поўны пералік таго, што наогул напісана Анатолям Вялюгіным. А да гэтага яшчэ трэба дадаць сотні вершаў, якія пераклаў ён на родную мову, пазнаёміўшы нас з творчасцю Мікалая Забалоцкага, Вадзіма Шэфнера, Аляксандра Пракоф'ева, Андрэя Малашкі, Яўгенія Вінакурава, Якава Хелемскага, Марыны Камсаравай, Мікалая Браўна.

Рыхтуючы гэтыя нататкі, прымеркаваныя да юбілею заслужанага дзеяча культуры БССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР і Літаратурнай прэміі Імя Янкі Купалы паэта Анатоля Вялюгіна, я сустрэўся з ім і пачаў размову з верша:

— Прачнуўшыся, калі дасветак
Хвалюе сніг варажбой,
Перш-наперш бачыў карту
малы Валодзя прад сабой.

Анатолий Сцяпанавіч, калі ласка, раскажыце пра паэму «Вецер з Волгі», урывак з якой я прачытаў.

— Гэта твор пра маленства і юнацтва Уладзіміра Ільіча Леніна. Паэма доўга пісалася. Мяне цікавілі прырода, абставіны, бытавыя дробязі, асяроддзе, выхаванне, умовы і час, у якіх выспявала і дужэла думка будучага генія чалавецтва. Два гады грэўся душою ў светлым, чэсным і мудрым сібірскім доме Ульянавых.

— Вы аўтар сцэнарыяў каля 50 дакументальных і мастацкіх фільмаў. Ці сумяшчальныя паэзія і кіно?

— Кіно вучыць трапнасці зроку і думкі, маштабнасці і

ашчаднасці ў слоў, адзіна патрэбным. Акрамя таго, мне хацелася на ўвесь голас гаварыць аб мужнасці беларускага народа. Гаварыць так, каб далёка пачулі і зразумелі. На кінастудыі «Беларусьфільм» і «Тэлефільм» зняты такія карціны, як «Генерал Пушча», «Арліная крыніца», «Агонь», «А зялёны кукавала», «Гарызонты дарог», «Магілёў — дні і ночы мужнасці», двухсерыйны мастацкі фільм «Рэха ў пушчы» і іншыя. Сёлета на кінастудыі «Беларусьфільм» завершаны здымкі поўнаметражнай дакументальнай стужкі «Навальнічная далеч памаяці», якая прысвечана 40-годдзю вызвалення Беларусі.

— Мой сын вельмі любіць слухаць вершы з вашай кніжкі «Вада і вуда»:

**Над вірам палачкі-вербы
Там у глыбіні,
Паласатыя, як зебры,
Ходзяць акуні...**

— Гэта выдатна, калі людзі з маленства цягнуцца да кніжкі. Значыцца, будзе болей дабрый, узаемнай павагі і любові. Спадзяюся, што яшчэ парадую дзяцей новымі творами.

— Што б вы хацелі пажадць чытачам газеты «Голас Радзімы» напярэдадні Новага, 1984 года?

— Перш-наперш міру, таму што ў свеце вельмі неспакойна. Я на сабе адчуў жахі вайны, быў паранены пад Сталінградам і нікому не жадаў бы чуць, як свішчуць кулі, узрываюцца бомбы і снарады, паміраюць твае сябры і родныя.

Мір неабходна захаваць. На Захадзе з'явілася замнога аматараў памахаць тэрмаідзернымі свечкамі. Нашы суайчыннікі актыўна змагаюцца разам з усімі сумленнымі людзьмі супраць вайны. Жадаю міру і яшчэ раз міру! Хацеў бы, каб светам правіла паэзія і любоў.

Віктар СУПРУНЧУК.

УВАГУ МАЛАДЫМ ТВОРЧЫМ СІЛАМ

Цяпер ужо вядомая беларуская паэтэса Яўгенія Янішчыц неяк у размове са мной успомніла эпізод, які сыграў важную ролю ў яе творчай біяграфіі. Пісаць вершы яна пачала рана, са школьнай парты. Першыя публікацыі з'явіліся, калі стала студэнткай. Яе друкавалі газеты і часопісы. Аднак у яе самой упэўненасці, што паэзія — яе лёс, не было. І вось у гэты перыяд сур'ёзных роздумаў пазванілі з рэспубліканскага выдавецтва з прапановай падрыхтаваць першую кніжку. Такая ўвага і падтрымка памаглі ёй паверыць у свае сілы, цвёрда выбраць свой шлях.

Я раскажу пра гэты выпадак у гутарцы з намеснікам старшыні Дзяржкамтэта Беларускай ССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю Анатолям БАРУШКАМ.

— З'яўленне першай кнігі пачынаючага паэта цалкам залежыць ад вас, выдаўцоў?

— Гэта не зусім так. Мы, калі хочаце, «слугі» чытача. Скажам, у канцы 60-х гадоў пасыпаліся пісьмы ад чытачоў з прапановай падумаць аб выданні невялікіх першых кніг пачынаючых паэтаў, не чакаючы, пакуль іх літаратурнага багажы хопіць на свой салідны том. Аргумент быў такі: публікацыі ў перыядычным друку яшчэ не даюць дастатковага ўяўлення аб творчай асобе і магчымасцях маладога паэта, якога заўважаюць чытачы.

Так быў пакладзены пачатак серыі «Першая кніга паэта». Дарэчы, адкрыў яе іменна зборнік Яўгеніі Янішчыц. За 15 гадоў у гэтай серыі выйшла ўжо каля 80 персанальных паэтычных зборнікаў. Таксама па патрабаванню чытачоў сем гадоў назад мы пачалі выдаваць і серыю «Першая кніга прозы». Цяпер штогод у тэматычныя планы выдавецтваў трапляюць імяны 7—8 прэзіякаў-дэбютантаў.

— Ад каго тут зыходзіць ініцыятыва — ад выдавецтва ці маладых літаратараў?

— Вядома, часцей планы выпуску кніг складаюцца на аснове заявак ці паступіўшых рукапісаў маладых аўтараў. Аднак і выдавецтва зусім не пасіўнае. Яго рэдактары ўважліва сочаць за кожным новым імем, якое з'яўляецца ў перыядычным друку, і нярэдка бяруць ініцыя-

тыву на сябе: прапаноўваюць аўтару скласці зборнік. Са сваімі прапановамі і рэкамендацыямі выступаюць на нашых рэдакцыйных саветах і прадстаўнікі праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Рашэнне выдавецтва — выпусціць кнігу ці не — складваецца з улікам многіх меркаванняў. Гэта і думка рэдактара, які з ёю працуе, аўтарытэтнага літаратара (ці літаратараў), якому яе даюць на рэцэнзаванне, камісіі па рабоце з маладымі пры Саюзе пісьменнікаў.

— А калі рукапіс адхілены выдавецтвам, да каго можна апеліраваць аўтар?

— Надзейныя абаронцы яго інтарэсаў у выпадку, калі праўда на яго баку, — Дзяржкамвыд і Саюз пісьменнікаў. Зрэшты, канфліктныя сітуацыі ўзнікаюць рэдка. Пачынаючы даўно зразумелі, што выдавецтва падыходзіць патрабавальна, але добразычліва і справядліва да ацэнкі творчасці кожнага.

— Многія кнігі маладых аўтараў выдаюцца ў рэспубліцы невялікімі тыражамі — 5-6 тысяч экзэмпляраў, што, відавочна, далёка не апраўдвае расходу на выданне. Тым не менш выдавецтва ідзе на гэта. Чаму?

— Інтэрэсы камерцый, вядома, істотныя, але не самыя галоўныя для нас. Будучыня нашай літаратуры — вось асноўны клопат, а таму мы лічым сваім абавязкам усяляк падтрымліваць маладыя творчыя сілы.

Вёў гутарку Анатолий СТУК.

ІНТЭРВ'Ю ПЯТАЕ

Генрых ЗЕНКЕВІЧ,

дырэктар Каўшарскай васьмігадовай школы
Іўеўскага раёна

— Дырэктарскі стаж у мяне пакуль што невялікі. Не прайшло яшчэ і двух месяцаў, як прызначылі на гэтую пасаду. Менавіта таму я зараз у Мінску. Сам на некалькі тыдні стаў вучнем. Займаюся ў Доме настаўніка на курсах павышэння кваліфікацыі. А днём заняткі заканчваюцца і мы вяртаемся дадому. Так што Новы год буду сустракаць ужо ў вёсцы, сярод сваіх. Асабіста для мяне гэта адно з самых прыемных святаў. Бо новы год заўсёды прыносіць нешта новае і звычайна радаснае.

— А што вы хацелі б, каб вам прынес год 1984-ты?

— А што прынясе, тое будзе і добра.

— І ўсё ж...

— (Паўза). Нават і не ведаю што. Калі нечаму наканавана збыцца, дык яно абавязкова збудзецца.

ІНТЭРВ'Ю ШОСТАЕ

Валянціна ПАРХОМЕНКА,
салістка Дзяржтэлерадыё
БССР, лаўрэат
Усесаюзнага конкурсу
артыстаў эстрады

— Год, безумоўна, быў памятным. Перш-наперш усім пражытым. Але ў кожнага артыста заўсёды знойдуцца падзеі нейкія асаблівыя, што называецца, самыя, самыя. Не абышло гэта і мяне. Пашчасціла стаць удзельнікам 7-га Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады, які праходзіў у красавіку ў Маскве, і заваяваць на ім другую прэмію і званне лаўрэата.

Не з пустымі рукамі вярну-

лася і з Браціславы, дзе прымала ўдзел у Міжнародным фальклорным конкурсе. Са сваімі запісамі беларускіх народных песень увайшла ў рэдыяку лепшых выканаўцаў. Прыемна, згадзіцеся. Ды і не часта такое здараецца. Так што год быў ураджайны. Што ж тычыцца наступнага — пакуль не ведаю. Хацелася б, каб і ён нечым парадваў. Але Дзед Мароз тут не дапаможа. Трэба працаваць самай. Таму зноў збіраюся запісаць. Паеду на сваё Палессе. Там яшчэ безліч амаль неканурых скарабаў. Абавязкова наведваю бабур, ад якіх запісала песні, што прынеслі мне поспех у Маскве і Браціславе.

«КРУПІЦКІЯ МУЗЫКІ» ў ГАСЦЯХ У ПІСЬМЕННІКАЎ

ХТО ВЫДАТНА ПРАЦУЕ, ТОЙ ПРЫГОЖА ТАНЦУЕ

Дзень быў звычайны, будзённы. Але на сустрэчу, якая павінна была адбыцца ў Доме літаратара з працаўнікамі саўгаса «Новы быт», што на Міншчыне, сабралася многа народу. Тым больш, што ў праграме вечара было пазначана выступленне вясковага фальклорнага калектыву. Наогул, у Саюза пісьменнікаў БССР усталяваліся песныя сяброўскія сувязі з працаўнікамі гэтай гаспадаркі. Беларускія прызакі і паэты часта бываюць у «Новым быце», сустракаюцца з калгаснікамі, знаёмяцца з жыццём людзей і праблемамі сучаснай вёскі, што, у сваю чаргу, дае ім матэрыял для напісання мастацкіх твораў.

Думаецца, цікавасць сталічных глядачоў да гэтай сустрэчы тлумачылася яшчэ і шырокай вядомасцю гаспадаркі-мільянера ў рэспубліцы: калгас славіцца высокімі надоямі малака, багатымі ўраджаямі збожжавых культур, а таксама сваімі артыстамі: тут і танцоры, і спевакі выдатныя. Яны выступаюць не толькі ў мясцовым Доме культуры, але і на абласных, рэспубліканскіх конкурсах мастацкай самадзейнасці, на тэлебачанні. Напрыклад, тыя ж «Крупіцкія музыкі» — малады калгасны фальклорны калектыў, сёлета пабывалі ў ГДР, дзе прымалі ўдзел у фальклорным фестывалі. Ці не гонар? З тысячы членаў калгаса 250 удзельнічаюць у мастацкай самадзейнасці. Факт сам па сабе вельмі цікавы, і гаворыць ён пра многае. Напрыклад, пра тое, што кіраўніцтва калгаса дбае не толькі пра высокія ўраджай і вытворчыя дасягненні, але ставіцца з вялікай павагай і адказнасцю да культурных запатрабаванняў працаўнікоў вёскі. А там, дзе ёсць клопат пра людзей, звычайна ёсць і аддачка. Дарэчы, многія ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці — перадавікі сельскагаспадарчай вытворчасці.

Ніл Пілевіч, сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, вядучы вечара, уступіў месца на сцэне старшыні калгаса «Новы быт» Барысу Фунцінаву, які раскажаў пра сённяшні дзень гаспадаркі, пра новыя дамы-катэджы, пабудаваныя для маладых спецыялістаў, пра дзейнасць цэнтралізаванай клубнай сістэмы, якая абслугоўвае ўсе вёскі ў іх калгасе. Тут, на вечары, прысутныя ўбачылі невялікі дакументальны фільм

пра ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці калгаса, а беларускі пісьменнік Іван Громовіч, сам родам з гэтых мясцін, падзяліўся ўспамінамі пра былое вясковае жыццё.

...І вось зайгралі музыкі: на гармоніку, дудцы, цымбалах, скрыпцы — усе ў прыгожых нацыянальных касцюмах, хлопцы ў саламяных капелюшах. А на ліры іграе... вядомы музыкант-рэстаўратар старадаўніх беларускіх інструментаў Уладзімір Пузыня, выкладчык Мінскага інстытута культуры. У перапынку я пацікавілася ў вядомага майстра, як ён апынуўся разам з гэтым вясковым калектывам.

— Да мяне звярнуўся за дапамогай студэнт завочнага аддзялення нашага інстытута Уладзімір Гром, які арганізаваў у Крупіцах фальклорны ансамбль. Удзельнікі гэтага калектыву — моладзь, нядаўнія выпускнікі сярэдняй школы, сённяшнія працаўнікі калгаса — механізатары, даяры, а таксама клубныя работнікі. Я вырашыў дапамагчы ім, зрабіў некалькі традыцыйных народных інструментаў — жалейку, дудку, «салаўя», а зараз заканчваю ліру.

У маладога калектыву зараз напружаны час. Яны рыхтуюць новую вялікую праграму, з якой мяркуюць паехаць сёлета на міжнародны фестываль фальклору ў Югаславію.

Мне хацелася б раскажаць пра гэты калектыў значна болей, але ў яго амаль няма гісторыі, свой першы канцэрт «Крупіцкія музыкі» далі летась у сакавіку.

А перадгісторыя такая. У вёсцы Крупіца наогул заўсёды добра спявалі народныя песні: і на свята якое, і ў клубе, і ў хаце. Але гэта — старэйшыя жыхары, а моладзь трымалася збоку. Тады дырэктар Крупіцкага Дома культуры У. Гром вырашыў арганізаваць свой фальклорны ансамбль, праўленне калгаса падтрымала, выдзеліла сродкі на паездку за «зборам матэрыялу» на Гомельшчыну. У хуткім часе перад аднавяскоўцамі адбылося першае выступленне. Поспех быў незвычайны.

У рэпертуар калектыву ўвайшлі народныя песні «Купалінка», «Чобаты», «Цячэ вада ў ярок», «А мой дзядзька дуднік быў», народныя танцы «Падсяван», «Шыбар», «Груздаўская вясельная сюіта».

Звычайна аранжыроўкі для калектыву робяць яго мастацкі кіраўнік У. Гром або самадзейны кампазітар Міхась Сірата, таксама студэнт Мінскага інстытута культуры. Прынамсі, выступленне «Крупіцкіх музыкі» — заўсёды яркае і каларытнае відовішча. Скажам, калі выконваюцца калядныя песні, на сцэне вельмі цікава скарыстоўваюцца элементы аtryбутыкі старажытнага абраду калядоўшчыкаў: самаробны інструмент са звончакі арыгінальна ўпрыгожаны «галавой казы» (у «казу» пераапрацаецца звычайна хто-небудзь з удзельнікаў шэсця, своеасаблівага змовага карнавалу сялян-калядоўшчыкаў).

Пасля выступлення «Крупіцкіх музыкі» я мела гутарку з удзельніцамі калектыву. Алена Тыркіч іграе на скрыпцы. Тут, у калгасе, яна выкладае ў дзіцячай музычнай школе.

— Я сама не тутэйшая, — раскажала Алена. — Але ў Мінск, дзе жывуць бацькі, вяртацца не збіраюся. У мяне тут цікавая работа. Наогул выдатныя людзі побач. Да таго ж умовы жыцця неаблажы і цудоўная прырода навокал.

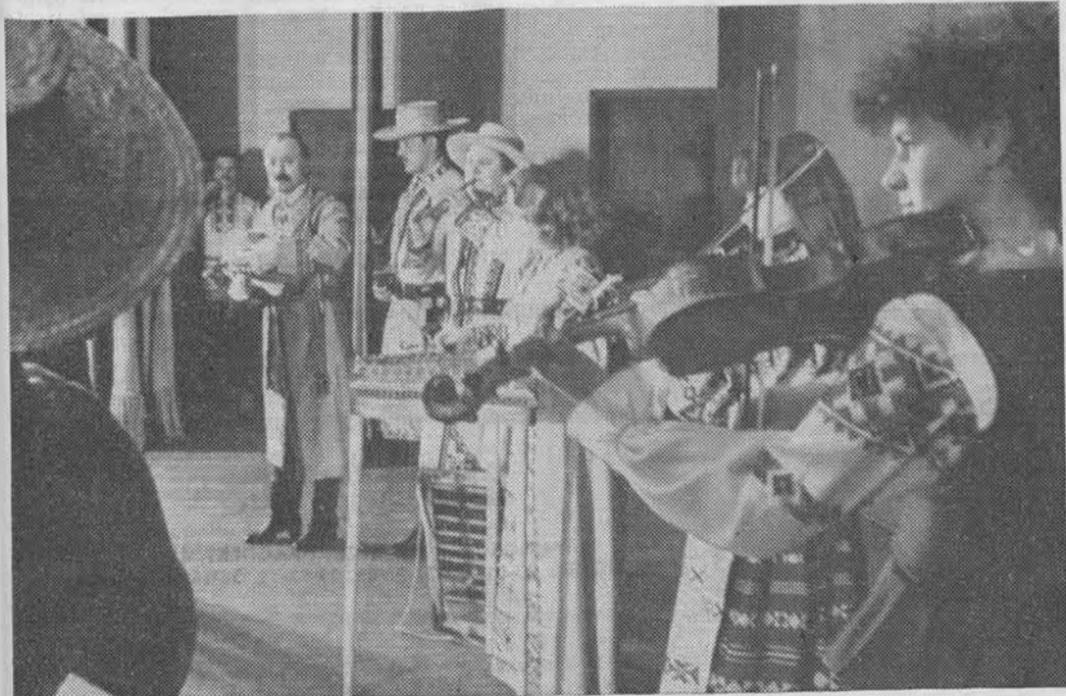
19-гадовая скрыпачка Алена Сасноўская яшчэ вучыцца, заканчвае культпрасветвылішча. Аднак працуе ўжо ў «Новым быце» загадчыца аднаго з вясковых клубаў. Цікавым здалася яе меркаванне наконт будучыні «Крупіцкіх музыкі», наогул перспектыву развіцця мастацкай самадзейнасці ў калгасе.

Дзяўчына добра разумее ўсе цяжкасці, якія могуць сустрацца на яе шляху. Аднак ужо цяпер ведае, хто прыйдзе на змену сённяшнім удзельнікам фальклорнага ансамбля, куды калектыў паедзе сёлета ў «фальклорную экспедыцыю»... Усе, з кім мне давялося пагутарыць: і Мікола Андрук, і Ніна Краснякова, і Зоя Філонава, і Іван Бандарэўскі — надзвычай цікавыя, захопленыя людзі. Агульная рыса: ім столькі хочацца зрабіць, столькі таленавітыя людзі жывуць у іх калгасе, як выдатныя яны працуюць і адпачываюць, і якая прыгожая, шчодрая зямля, дзе яны нарадзіліся!

Таццяна АНТОНАВА.

НА ЗДЫМКУ: фальклорны калектыў «Крупіцкія музыкі» з калгаса «Новы быт».

Фота У. КРУКА.

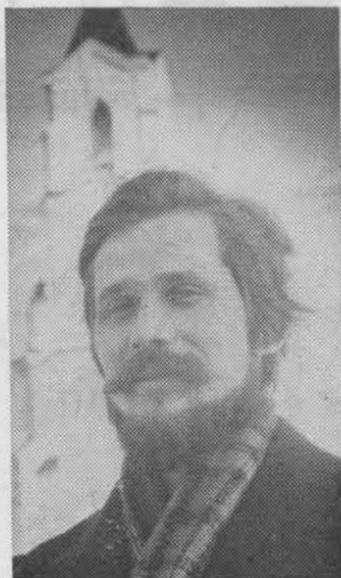

ІНТЭРВ'Ю СЕМАЕ

Віктар АЛЬШЭУСКІ,
мастак

Кожны з нас, мастакоў, памяць пра той ці іншы год звычайна звязвае са сваімі працамі. І калі яны пакінулі нейкі след у яго творчасці, тады помніцца і год. Не скажу, што для мяне 1983-ці быў асабліва плённы. Але нешта ўсё ж зроблена. Адна з маіх апошніх карцін трапіла ў Маскву на Усесаюзную выстаўку-конкурс «Наш сучаснік». Для мяне, мастака маладога, гэта даволі істотная падзея. Акрамя таго, экспанаваў свае працы дома — на рэспубліканскіх выстаўках.

Што ў планах на наступны год? Перш за ўсё скончыць вітраж, які я роблю разам са сваім сябрам мастаком Аляксандрам Ксянзовым ужо на працягу трох гадоў. Гэта будзе вялізная па памерах і арыгінальная па задуме рэч. Прынамсі, нам хочацца, каб яна была арыгінальнай. Да таго ж вітраж стане як бы ацэнкай нашай трохгадовай вучобы ў майстарні народнага мастака СССР Міхаіла Савіцкага. Так што на восемдзесят чацвёрты год у мяне

вялікія надзеі. Спраўдзяцца яны ці не — будзе вядома пазней. Калі? У другой палове наступнага года. Тады мы зможам прадоўжыць нашу гутарку. А зараз, даруйце, мяне чакаюць. Да сустрэчы ў 1984-м.

«ЛЕНСО!» — МЫ РАДЫ ВАМ

3 году ў год расшыраецца геаграфія замежных гастроляў беларускага балета: Венгрыя, Польшча, Кувейт, Балгарыя, Сірыя і, нарэшце, сёлета ў лістападзе — В'етнам. Аб тым, як праходзіла гэтая паездка, раскажае кіраўнік трупы, народны артыст БССР, галоўны балетмайстар Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР Валянцін ЕЛІЗАР'ЕУ.

Пра В'етнам мы читалі, чулі, бачылі на тэлеэкранах ня мала, але ўсё ж, калі наш са малет узяў курс на Ханой, хваляваліся ад прадчування сустрэчы з гэтай мужнай краінай і яе народам. Калі мы ступілі на в'етнамскую зямлю, то першае, што кінулася ў вочы — гэта цяжкія слэды варварскай вайны, якую не адзін год вялі тут амерыканскія агрэсары. Але таксама адразу відаць і тое, з якім стараннем, цяраплівацю аднаўляюць в'етнамцы разбуранае, з якой мужнасцю пераносяць яны цяжкасці.

Уразіла нас гасціннасць в'етнамскага народа. Дзе б мы ні з'яўляліся, нас заўсёды сустракалі радасна, з усмешкамі і ветлівымі воклічамі «Ленсо!»

Маршрут гастроляў праходзіў па пяці гарадах краіны. Першым быў Халонг, размешчаны ў вельмі прыгожай мясцовасці на беразе заліва Тысяча Драконаў. У гэтым горадзе, у Палацы прафсаюзаў і адбыліся нашы першыя канцэрты.

Потым — горад шахцёраў Камфа. Ён славіцца тым, што тут здабываюць самы высокакасны ў В'етнаме антрацыт. Выступаючы на сцэне адкрытага тэатра, які змяшчае восем тысяч чалавек, мы вельмі хваляваліся, таму што нам выпаў гонар быць тут першымі прадстаўнікамі савецкага балетнага мастацтва. І як прыемна было мастацтва, што зала перапоўнена, а майстэрства беларускіх артыстаў прыводзіць у захваленне глядачоў.

У Ханой наш канцэрт праходзіў у Палацы працы пасля мітыngu савецка-в'етнамскай дружбы. На гэтым мітыngu і на нашым канцэрце прысутнічалі члены в'етнамскага ўрада.

У Хайфоне, які называюць паўночным марскім варотамі краіны, было запланавана два канцэрты. Яны прайшлі з вялікім поспехам, і нас папрасілі выступіць яшчэ раз. Гэты дадатковы канцэрт быў прызначаны на 9 гадзін раніцы, што адпавядае 5 гадзінам раніцы па маскоўскаму часу. І хоць

танцаваць так рана нашы артысты не прывыклі, адмовіць мы не маглі, таму што бачылі, з якой непадробнай радасцю сустракаюць в'етнамцы наша мастацтва, якім шчасцем свецыцца іх вочы і твары. Амаль у кожным горадзе нам даводзілася выступаць звест намечанай праграмы, замест 10 мы далі 14 канцэртаў. На апошнім выступленні ў Ханой артыстам нашай трупы былі ўручаны ўрадавыя ўзнагароды.

Асаблівым поспехам карысталіся ў публіцы выступленні Людмілы Бржазоўскай, Ніны Паўлавай, Юрыя Траяна, Наталы Дадзішкіліяні, Наталлі Філіпавай, Людмілы Цярэнцэвай, Таццяны Шаметавае, Таццяны Міхайлавай, Сяргея Пясцехіна і Уладзіміра Іванова.

Праграма нашых канцэртаў была складзена з папулярных фрагментаў класічных балетаў «Лебядзінае возера» Чайкоўскага, «Жызэль» Адана, «Дон Кіхот» і «Карсар» Мінкуса, савецкіх харэаграфічных твораў — «Гаянэ» Хачатурана, «Стварэнне свету» Пятрова, «Ціль Уленшпігель» Глебавы, «Кармэн-сюіта» Бізэ-Шчадрына і асобных канцэртных нумароў.

Гастролі былі вельмі насычаныя, і вольнага часу мы амаль не мелі. Але ўсё ж паспелі зрабіць марскую прагулку па заліву Тысяча Драконаў і наведаць некалькі будыйскіх храмаў, з экскурсіямі праехаць па гарадах.

Нас не магло пакінуць абякавымі тое, што, нягледзячы на ўсе эканамічныя цяжкасці, в'етнамскі народ дбае пра развіццё свайго мастацтва. У стадыі актыўнага станаўлення знаходзіцца класічны балет, у чым мы пераканаліся, пабываўшы на прэм'еры балета «Жызэль» у Ханойскім тэатры і ў харэаграфічным вучылішчы. У кожным горадзе былі арганізаваны сустрэчы з творчай інтэлігенцыяй.

Запісала Н. ПЕРВЯКОВА.

КРЫНІЧКА

СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Сяргей ТАРАСАЎ

ВЯСЁЛЫ ВЕТРЫК

КАЗКА

Надыходзіць зіма. Мароз шкліць рэкі і азёры, скоўвае зямлю, а нам загадвае цёпла апранацца. Ціха і павольна падае белы пушысты снег.

А ці ведаеце вы, сябры, чаму падае снег і адкуль ён бяраецца?

Жылі калісьці на свеце тры вятры: тата, мама і сын. Тата быў самы моцны. Ён сябраваў з маланкамі і громам, узнімаў буры і тапіў караблі, зрываў дахі дамоў, ламаў дрэвы і дзіка гудзеў у комінах. Гэта быў страшны вецер, і ўсе яго баяліся.

Мама, вядома, была больш лагодная. Яна не збівала людзей з ног і не тапіла караблёў, а наадварот, напінала ветразі, круціла ветракі, а ўвосень любіла танцаваць з апалым лісцем.

Толькі маленькі Ветрык-сын, здавалася, нічога не рабіў. І ўсе думалі, што ён — гультай. Але гэта толькі здавалася. Ветрыку ўсё хацелася рабіць, ды не хапала сілы, каб падняць буру ці прымусіць круціцца ветракі. Дарослыя не баяліся Ветрыка. Толькі зрэдку бурчалі, калі даводзілася падумаць з зямлі сарваны капялюш.

Затое дзеці вельмі яго любілі. Гэта для іх Ветрык гуляў з флогерамі на дахах дамоў, круціў драўляныя прапелеры, а самай цікавай была гульня з папяровымі змеямі.

Праходзіла лета, мінала восень. На дварэ становілася холадна і нятульна, і дзеці амаль не выходзілі з хат. Ветрыку рабілася сумна — не было з кім гуляць. Ён дзьмуў у коміны, як Вецер-тата, але замест гуду атрымліваўся пранізлівы свіст. Тады ён пачынаў гуляць з апалым лісцем, як Вецер-мама, але гэта хутка надакучала. І рашыў Ветрык выправіцца ў падарожжа.

Доўга-доўга ляцеў ён па бязмежнай прасторы і раптам убачыў горы. «Ці то капелюшы на іх белыя?» — здзівіўся Ветрык. — Ці то валасы сівыя?»

Як вы здагадаліся, сябры, гэта быў снег. Доўга гуляў Ветрык са снегам: атрасаў яго з елак і сосен, зноў абсыпаў іх з камля да верхаліны. Белым віхрам кідаўся з кручы, пакуль не змарыўся. І тады, сеўшы адпачыць, ён успомніў пра дзяцей, якія не гулялі на дварэ, а хаваліся ў хатах ад марозу.

Ветрык быў зусім малы, але набраў у свае кішэні столькі снегу, што ледзьве падняўся з зямлі. Прыляцеў дадому, пачаў выварочваць кішэні, вытрасаць снег на зямлю.

Спачатку снег падаў павольна, пакрываў зямлю белай коўдрай. А потым заскакаў, закружыўся ў паветры. На вуліцу з шумам і смехам высыпалі дзеці — яны пазналі свайго Ветрыка. І пачалася вясёлая гульня.

Цяпер кожную зіму Ветрык лётае да белых гор, набірае поўныя кішэні снегу і нясе яго дзецям. Яму вельмі падабаецца, калі гуляюць са снегам. Тады і яму весела.

Навагодняя ёлка на Прывакзальнай плошчы Мінска. Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ПАЦЕШКІ

— Паўлік, чаму ты кожны дзень спазняешся ў школу? Няўжо ў вас няма будзільніка?

— Будзільнік ёсць, ды толькі ён звоніць, калі я сплю.

— Коля, ты баішся заходзіць у цёмны пакой?

— Не.

— Тады зайдзі!

— Пойдем разам — і ты ўбачыш, што я не баюся.

— Вася, ідзі палічы куранят, — напрасіла бабуля.

Хлопчык прыходзіць і кажа: — Бабуля, я налічыў толькі дзевяць куранят, а дзесятае ўвесь час беге, і я яго не мог палічыць.

— Памятаеш, мама, ты казалі, што калі я атрымаю чацвёрку, дык буду гуляць цэлы дзень?

— Памятаю, сынку. А што?

— Сёння я буду гуляць толькі паўдня...

Віця з татам ездзілі на экскурсію ў горад і зрабілі там шмат здымкаў. Назаўтра тата праявіў плёнкі і вельмі здзівіўся:

— Нешта нічога на ёй не відаць.

— Я таксама глядзеў сёння і нічога не ўбачыў, — сказаў Віця.

ІНТЭРВ'Ю ВОСЬМАЕ

Сяргей ЯГОРАЎ, вучань 2 «Д» класа мінскай сярэдняй школы № 13

— Сяргей, які падарунак ты хочаш атрымаць ад Дзеда Мароза на Новы год?

— Ключку. Бо я сваю ўчора зламаў. А тата сказаў, што другую купіць толькі тады, калі я кожны вечар буду своечасова прыходзіць дамоў. У мяне ж гэта чамусьці ніколі не атрымліваецца.

— Ты любіш хакей?

— У нас у двары ўсе любяць паганяць шайбу. Але мне больш падабаецца плаванне. Я і ў секцыі па скачках у ваду займаюся. Кожны дзень хаджу ў басейн на трэніроўкі. Калі ўвесну ў нас былі спаборніцтвы, дык тата з мамай таксама прыходзілі глядзець. Я тады лепш за ўсіх выступіў. Першае месца заняў. Нават грама-та ёсць. А летам трэнер вазіў нас адпачываць на Чорнае мора, у Анапу. Там мы таксама трэніраваліся.

— А чым ты яшчэ зай-

маешся, акрамя спорту?

— Кніжкі люблю чытаць. Мне тата кожны тыдзень прыносіць новую кніжку, і я яе абавязкова прачытваю... А вы мне дасце тую газету, дзе пра мяне будзе напісана?

— Абавязкова дадзім.

— Гэта я хачу дзею паказаць. Ён у нас заўсёды чытае газеты.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ

ДЗЕЦІ І ЗІМА

Да цябе прыбеглі гуртам	мы,	Не кранала кветак я і травы,
У цябе пытаемся, у зімы:		Не зрывала папараць
Ты куды падзела кветкі	і багун:	
Ты куды схавала дзеразу	і мурог,	Я ўсё ад холаду берагу.
Ты чаму заснежыла поле	і мох,	Кветкам і травіцы сняцца
Дзе багун і папараць,	і лясы,	Я прыкрыла шчыльна іх да
— Ах, мае вы смешныя!	верасы!	Ткала коўдру белую
Так, як вы,		я сама...
		Пэўна, у вас пытанняў
		больш няма!

Міхась ДАНИЛЕНКА

ЗІМОВАЯ АЗБУКА

Прышоў з лесу Юркаў бацька, павесіў на сцяну стрэльбу і сказаў:

— Каля Мажэйкавай паляны ліса мышкавала. — А як ты дазнаўся? — пытаецца Юрка. — Азбука такая ёсць, — хітра прыжмурыў вока бацька. — Хочаш, заўтра пойдзем у лес — навучу разумець тую азбуку.

І вось ідуць яны ўдвух: наперадзе бацька, заду Юрка. А ўсюды на нескранутай роўнядзі снегу — сляды і сляды. Трапляюцца маленькія — крыжыкам — і такія, нібы хто ўторкваў палку ў глыбокі снег.

— Гэта сарокі падбіралі насенне з дрэў. Бачыш: доўгімі хвастамі за сабой чыркалі, — тлумачыць бацька. — А там вунь і лясная мыш ланцужкі слядоў напі-зала.

Зяц сігаў шырока — заднія ногі ў яго доўгія. І вась на снезе адбіткі яго слядоў — спяшаўся, мусіць, даўгавухі або ўцякаў ад галоднай лісы...

Усё відаць на снежнай коўдры: і тое, як цецерукі пачавалі ў пульхным снезе, і як капытом грукаў лясны волат лось — праламваў тонкі лядок у ручайку, каб напіцца, і як таўкліся каля дарогі галодныя вароны — падбіралі рассыпаныя зярняткі аўса.

— Вось яна — зімовая азбука, — сказаў бацька. — Вучыся чытаць яе: усе таямніцы табе лес раскрыве.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 2212